

SÅDAN HÅNDBTERER DU FJERPILNING

FOREBYG. Prøv alle forebyggende midler (brug rådene i denne guide).

UNDERSØG. Find de mulige årsager. Har du ændret noget i dit set-up, dine rutiner eller dit foder? Hvordan er flokken forskellig fra tidligere flokke? Har hønerne nok beskæftigelsesmateriale? Systematiske registreringer af fjertab hjælper dig til at sammenligne flokke.

FÅ RÅD. Spørg din dyrlæge, dit staldpersonale eller din foderrepræsentant.

I NØDSTILFÆLDE. Kontakt din dyrelæge. Som sidste udvej kan du overveje at dæmme ned for lysintensiteten. Dette skal kun være for en kort periode ved samtidig brug af andre mulige tiltag.

TJEK DIN FLOK

Gør det til en del af din veterinære sundheds- og velfærdsplan jævnligt at kontrollere og lave systematiske registreringer af fjerdragt. Gå gennem besætningen sammen med din dyrlæge og/eller din rådgiver.

BEDØMMELSE AF FJERDRAGT

Bedøm to kropsdele på mindst **50 høner** fra forskellige områder af huset/udearealet:

- **ryggen/gumpen** (generelt forbundet med fjerpilning)
- **hovedet/nakken** (kan være aggression eller skader fra udstyr)

- 0 **Ingen/Minimal** = Intet synligt bart hud, ingen eller lidt slitage, kun enkelte fjer mangler
- 1 **Lidt** = Moderat slitage og ødelagte fjer eller to eller flere tilstødende fjer mangler med synligt bart hud på et område op til 5 cm i diameter
- 2 **Moderat/Alvorlig** = Synligt bart hud på et område på 5 cm eller mere i diameter

FLERE KILDER TIL GODE RÅD:

- Informationsbrochure om fjerpilning: <https://okologi.dk/media/2068146/fjerpilningsnoegle-oekologisk-landsforening.pdf>

Produceret af AssureWel projektet ledet af RSPCA, Soil Association og University of Bristol, og FeatherWel, udviklet af University of Bristol, ved hjælp af information fra Bristol Pecking Project. Støttet af British Egg Industry Council.

Oversat og modificeret af COST Action GroupHouseNet (COST action CA15134). GroupHouseNet (Action CA15134) støttes af COST (European Cooperation in Science and Technology, www.cost.eu). COST finansieres af EU Framework Programme Horizon 2020.

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

The RSPCA helps animals in England

Registered charity no. 219099

Soil Association campaigns for humane & sustainable food & farming. Registered charity no. 206862

British Egg Industry Council

VEJLEDNING OM ÆGLÆGGERE

SKRAB, FRILAND & ØKOLOGI

Fjerdragt

DERFOR ER DET VIGTIGT

Fjerdragten er vigtig for:

Temperaturregulering, solbeskyttelse, støvbadning og fjerpudsning.

Fjertab kan forbindes med:

Stress, smerte, skader, kannibalisme, øget foderbehov og reduceret produktivitet.

ALLE ÆGLÆGGERE
KAN OG BØR BEVARE
EN GOD FJERDRAGT
HELE LIVET

ÅRSAGER TIL FJERTAB

SKADEVOLDENDE FJERPILNING (forskellig fra aggression)

Består i udtrækning af fjer, kloakkannibalisme og kannibalisme rettet mod andre områder. Kan forårsage fjertab på hele kroppen, især på **ryggen og gumpen**

- Den mest almindelige årsag til fjertab
- Unormal adfærd – menes at være omdirigeret fødesøgningsadfærd
- Kan være tegn på stress eller sygdom i flokken
- Kan indikere mangel på fødesøgningsmuligheder eller mangelfuld fodersammensætning

Følg rådene i denne guide. Når først det er brudt ud, kan det være vanskeligt at stoppe skadevoldende fjerpilning, så man bør sætte alt ind for at forebygge og kontrollere det.

AGGRESSION

Kampe, aggressiv hakken, forfølgelse af andre høner. Forekommer ofte samtidigt med høj vokalisering. Forårsager især fjertab **omkring hovedet og nakken**.

- Normal adfærd for at etablere hakkeorden, men et problem ved høje niveauer
- Kan øge risikoen for skadevoldende fjerpilning, inklusive kannibalisme

Følg rådene i denne guide. Sørg især for at reducere konkurrence og at sikre stabile grupper.

Andre årsager til fjertab kan være skade på fjer fra udstyr i huset, især på hoved/nakke, og en høj ægproduktion.

GOD PRAKSIS FOR INTAKT FJERDRAGT

HØNNIKER

Hybrider

- Nogle **hybrider** er mere disponible for skadevoldende fjerpilning – vælg rolige, robuste hybrider og gode udedyr ved friland eller øko

Opdræt

- **Tal med din opdrætter** og besøg dine hønner
- **Match opdræts- og æglæggestaldene** – drikke- og fodringssystemer, typer af siddepinde, strølestype og kvalitet, slats og ressourcer på forskellige niveauer, lys- og foderrutiner, temperatur
- Ved friland/øko skal hønner **have adgang til udeareal** så tidligt som muligt
- Vælg **hønner af høj kvalitet** – rolige, robuste, sunde, ensartede vægtmæssigt og med målslutvægt

Indsætning i æglæggestalden

- **Minimer det stress** som hønnerne udsættes for før, under og efter flytning
- **Undgå** på ethvert produktionsstadiet at **blande** etablerede grupper
- Tillad **adgang til strøelse** så tidligt som muligt

Igangsætning af æglægning

- Sørg for, at hønnerne **ikke begynder at lægge æg for tidligt eller sent** – sørg for en passende mængde lys

DIN INDRETNING

Indhusning

- **Godt design og god indretning** for at sikre hønnerne mulighed for at komme omkring og have let adgang til ressourcer
- Korrekt **højde af siddepinde** og andet udstyr forhindrer risikoen for kloakkannibalisme – 50 cm lodret afstand anbefales
- Overvej at **mindske belægningsgraden eller at øge ressourcer** for at minimere konkurrencen – veranda, drikke- og fodringssystem, siddepinde, redekasser
- **Undgå udstyr, der forårsager slitage** på fjerdragten

Redekasser

- Ved brug af **redkassebelysning** skal du begrænse det til om morgenen, men kun ved indledende redkasetræning

Fodringssystem

- Ved friland/øko: **Reducer antallet af udfodringer**, især midt på dagen, for at forhindre at hønnerne kommer ind udefra

Udeareal

- Giv **adgang til udeareal så tidligt som muligt**, i hvert fald inden for de første tre uger
- **Tilskynd aktivt alle hønner til at gå udenfor** ved at sikre adgang til naturlig og kunstig overdækning af ca. 20 % af udearealet med mange muligheder for støvbadning og fødesøgning
- Overvej at tildele rent **drikkevand** på udearealet, men pas på ikke at tiltrække vildfugle

DAG FOR DAG

Strøelse

- Det er helt afgørende at **holde strøelsen tør og løs hele tiden** – fræs, riv, tilføj ny strøelse og brug superabsorberende pelleteret strøelse til problemområder
- **Sørg for god dræning** uden for indgangshullerne, brug sten eller net til at tørre hønnerne fødder og forhindre vandet i at løbe ind

Sundhed og biosikkerhed

- Forebyg og kontroller **sygdomme og skadedyr**, inkl. blodmidler
- Undgå urene vandpytter på udearealet hos friland/øko og brug rene støvbadningskasser

Berigelse

- Tildel berigelse indenfor for at **holde hønnerne beskæftiget** – mineralsten, grovfoder (grøntsager, ensilage), støvbadningskasser, halm-, lucerne- eller spånballer
- Særligt for skrabeægssystemet: Overvej en **veranda**, – mere plads i dagtimerne, naturligt lys og ventilation
- Tildel **sikre gemmesteder**, hvileområder og visuelle barrierer – siddepinde, skillevægge, områder med forskellige højder, halmballer

Foder

- **Øg fødesøgningsadfærd** – brug foder med krummestruktur, spred piller/fuldkorn/skaller jævnt på strøelsen
- Tildel **ekstra fibre** i samråd med en foderkonsulent
- Kontroller **næringsindholdet** – især natriumniveauet og balancen mellem vigtige aminosyrer
- **Minimer, og lav kun gradvise, ændringer til foderet** i forhold til indhold, smag, tekstur og energiniveau ved at ændre fra høj til lav

Luftkvalitet

- Oprethold **god luftkvalitet**, lavt støvindhold og luftfugtighed

Inspektion og management

- **Inspicer roligt og ofte** med en varieret rutine for at reducere stress og frygt
- Dygtigt staldpersonale opdager og løser problemer hurtigt
- **Tal med din dyrlæge** om at forebygge fjertab, og gennemgå det som en del af din **Veterinære Sundheds- og Velfærdsplan**

➤➤ Den mest almindelig årsag til skadevoldende fjerpilning er **ÆNDRINGER** – lav eventuelle ændringer gradvist: indhusning, ressourcer og foder. Vær meget opmærksom på hønnerne efter pludselige ændringer i vejret, pludselig støj eller eksponering for høje lysintensiteter.

➤➤ Den mest succesfulde preventive strategi er **KVANTITET** – jo flere kombinationer af disse forskellige løsninger, der bruges, desto lavere er risikoen for skadevoldende fjerpilning og fjertab.

Medlemmer af mærkeordninger, inklusiv økologi, bør også kontrollere standardbetingelser for den relevante ordning.